

Rättspolitisk debatt 2008

**Svenska Avdelningen av
Internationella Juristkommissionen**

Rättspolitisk debatt 2008

Ledare

Kära medlemmar,

I slutet av september tog jag över ordförandeklubbans från Mari-Ann Roos som valdes till ordförande på årsmötet, som var tvungen att lämna sin post på grund av förändrad arbetssituation. För Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen (Avdelningen) har mycket av arbetet det senaste året gått ut på en allmän konsolidering av verksamheten och fokus på vår framtid. Intensiva ansträngningar har pågått och pågår fortfarande för att värva fler medlemmar och öka våra intäkter, så att vi kan ha kvar vårt kansli och en biståndsverksamhet.

Internationellt har rättsväsendet det gångna året skakats av flera händelser, ett stort antal domare och advokater torterades och fängslades i Pakistan. Detta blev mer påtagligt för Avdelningen när Asma Jahngir, advokat och ordförande för Human Rights Commission i Pakistan, samt kommissionär för Internationella Juristkommissionen fick sitta i husarrest under lång tid i höstas.

Avdelningen har under året jobbat på olika sätt med att synas på nya vis och som en led i detta har såväl hemsidan gjorts om som att det numera finns en kort presentation om Avdelningen på Wikipedia.se som är ett världsomspännande uppslagsverk på Internet.

Avdelningen medverkade under MR-dagarna i Stockholm under den 19-20 november, på temat Krig & konflikt. Avdelningen var representerat i flera av seminarierna och debatterna som ordnades; Om situationen i Zimbabwe av Mr. George Kegoro från Juristkommissionen i Kenya, Avdelningens styrelseledamot Thomas Främby höll ett föredrag om korruption och docent vid Uppsala universitet Sia Spiliopoulou Åkermark var med i en diskussion om samernas situation i Sverige. Mer om Avdelningens engagemang i MR-dagarna och om situationen i Zimbabwe kan läsas senare i detta nummer.

I början av februari genomfördes ett välbesökt seminarium om vårt AHRAJ-program (African Human Rights and Access to Justice Programme) i Afrika. Programmet drivs gemensamt av Avdelningen och systerorganisationen ICJ Kenya. Syftet med AHRAJ-programmet är att stärka rättssäkerheten i 18 länder söder om Sahara. Ämnesområden omfattar tillgång till rättssystemet, kvinnors rättigheter, arbetsrätt, rätten till en rättvis rättegång och rätten till hälsa. Juristerna Neneh, Monica Mbaru

och Zimbabwe kom på inbjudan av oss och Internationella Juristkommissionen i Kenya på Sverige-besök för att tala om sitt arbete för mänskliga rättigheter i domstolar i Gambia, Uganda och Zimbabwe. Även representanter från ICJ-Kenya var på plats och talade om den oroliga situationen i Kenya och den politiska utvecklingen som följde efter det parlamentsval som hölls där tidigare i våras. Avdelningens andra fas av AHRAJ-programmet avslutades sista mars i år och Avdelningen har lämnat in en ansökan till Sida för att kunna genomföra en tredje fas av programmet. Denna ansökan är inte färdigbehandlad av Sida i skrivande stund. Vi hoppas kunna fortsätta vårt engagemang och programmet möjliggör för sådana som förvägrats sina rättigheter att driva talan i domstol i principiellt viktiga mål. Förutom AHRAJ-programmet har Avdelningen under året haft ytterligare två pågående biståndsprojekt; nationella program i Sydafrika och Ryssland. Alla projekt avslutas under våren. Nya ansökningar skall nu utformas, bland annat har det startats upp nya samarbeten med människorättsorganisationer i Ukraina. En förstudieresa till Ukraina görs i skrivandes stund.

Avdelningen har även detta år fortsatt att tillsammans med Södra teatern ordna flera välbesökta debatter och dessa har även fått uppmärksamhet i media. Nu senaste, den 25 mars, anordnades en debatt om hotet mot den svenska rättsstaten med fokus på polisens arbete mot den organiserade brottsligheten. Frågan var om Sverige behöver en motsvarighet till FBI. Denna gång bestod panelen av Thomas Bodström (s), ordförande för Justitieutskottet, Bengt Svensson, tillförordnad rikspolischef, Ulrika Karlsson (m), ledamot i Justitieutskottet samt Jerzy Sarnecki, professor i kriminologi vid Stockholms universitet. Gustav Fridolin, reporter på TV4, var moderator. Det var en mycket lyckad debatt där åskådarna fyllde salen till den sista stolen. Senare i detta nummer kan ni läsa krönikor om debatterna som vår studentsektion skrivit. Studentsektionen har gradvis fått fler medlemmar under året och räknar med en fortsatt utökning framöver. Detta är glädjande.

Svenska Avdelningen av ICJ är en liten förening. Vi bygger vårt arbete på ideellt engagemang och vi behöver vara flera. Nu under resterande del av våren och sommaren skall vi se över vår rättspolitiska plattform. Avdelningen har idag en ställning som innebär att det finns goda möjligheter för att initiera en förändringsprocess i olika MR-frågor. Mycket nytt händer i rättspolitiken, vilket vi tycker är intressant och vi vill genom opinionsbildning på olika sätt se till att ge input på denna; genom debat-

ter, remissvar, skuggrapporter och uttalanden. Ett medlemskap i Avdelningen är ett sätt att uttrycka stöd för de rättstatsprinciper och mänskliga rättigheter som Avdelningen arbetar för såväl i Sverige som utomlands. Ett stort antal medlemmar ger Avdelningen trovärdighet och en finansiell bas att arbeta från. Avdelningens verksamhet har betydelse för enskildas mänskliga rättigheter i de länder där Avdelningen är aktiv inom biståndsverksamheten. I Sverige kan Avdelningen främst skapa det forum som behövs i Sverige för diskussion om juridiska problem vid tillämpningen mänskliga rättigheter.

Caroline Szyber
Ordförande

Debatter

Irak, nu fritt från inre väpnad konflikt!

Efter att Migrationsöverdomstolen i ett flertal domar uttalat att det inte råder någon inre väpnad konflikt i Irak anordnade Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen en paneldebatt den 16 oktober på Södra Teatern.

Hade Migrationsöverdomstolen tolkat gällande rätt korrekt? Borde inte domstolen se till att rättspraxis inte hamnar för långt från verkligheten? Sviker våra politiker sitt ansvar när de låter utlänningslagen se ut som den gör?

Det var några av de frågor som kom att behandlas under debatten. Panelen bestod av Dan Eliasson, generaldirektör för Migrationsverket, Dick Clomé, samordnare för asylfrågor på Röda Korset och Lars Gustavsson, kristdemokratisk riksdagsledamot. Debattens moderator var Aftonbladets utrikeskorrespondent Johanne Hildebrandt som nyligen hade besökt Irak.

På den direkta frågan från moderatorn Johanne Hildebrandt om det råder en inre väpnad konflikt i Irak förtydligade Dan Eliasson att det inte var Migrationsverket som bestämde huruvida så var fallet. Han fortsatte med att förklara vad det omtvistade begreppet innebar och tillade att situationen i Irak inte uppfyllde vad en enig riksdag kommit fram till att inre väpnad konflikt innebar. Dan Eliasson tillade emellertid att även han och andra på Migrationsverket såg bilderna i media från Irak och förstod att det kunde uppfattas som märkligt att det inte ansågs råda en inre väpnad konflikt i landet. Han underströk dock att det inte var möjligt för Migrationsverket att gå emot en enig riksdag och att verket var tvungna att följa praxis. I ett senare skede av debatten sade Eliasson att det viktigaste ändå måste vara om människor får skydd i Sverige eller inte och påpekade att 90 procent av irakierna får stanna i Sverige.

Dick Clomé redogjorde för sin syn på begreppet och dess historia och framförde att Röda Korset ansåg att Migrationsöverdomstolen gjort en alltför snäv tolkning av inre väpnad konflikt. Domstolen hade byggt sina uttalanden på ett regeringsbeslut från 1994 där det ansetts råda en inre väpnad konflikt i Tjetjenien. Enligt honom hade Migrationsöverdomstolen tolkat beslutet motsatsvis och därmed begränsat begreppet i för stor utsträckning.

Lars Gustavsson å sin sida trodde inte att det var säkert att Migrationsöverdomstolen gjort en feltolkning. Däremot tvivlade han på att riksdagen varit medveten om att bestämmelsen skulle komma att tolkas på detta sätt när den röstades igenom. Han menade att nästa steg i processen borde vara att se över lagstiftningen och att det var märkligt att inte Sverige, men andra länder, kunde komma till slutsatsen att en inre väpnad konflikt rådde i Irak.

En rad intressanta frågor från publiken fick panelen att även diskutera bland annat principen om dualism i Sverige, svårigheten med att bevisa individuella skäl för asyl och huruvida lagregleringen var för icke-juridisk nu när en juridisk institution skulle stå för besluten.

Under våren kommer fler debatter hållas på Södra Teatern i Stockholm dit ni är mycket välkomna!

Oscar Lindberg, Studentgruppen
Stockholm den 5 november 2007

Ett svenskt FBI?

Det var ovanligt många som tagit sig till Kägelbanan tisdagen den 25 mars, konstaterade Maria Abrahamsson på Svenska Dagbladets ledarblogg. Anledningen var den av ICJ-S arrangerade debatten – ”Ett svenskt FBI?”. Kanske hade hennes egen uppmaning till deltagande, på samma ledarblogg dagen innan, bidragit till den stora uppslutningen eller så är detta helt enkelt ett viktigt ämne som länge behövt ett forum.

Flertalet kriminella händelser har på senare tid fått stor medial uppmärksamhet och beskrivits som en del av den s.k. grova organiserade brottsligheten. I dagsläget är det främst länspolismyndigheterna som utreder dessa händelser men frågan har väckts huruvida länspolisen har kompetens och resurser nog att hantera spektakulära brott såsom postrånet i Göteborg. Brottsligheten tar inte hänsyn till länsgränser, bör polisen göra det? Krävs det en särskild polisiär enhet som handskas med detta - krävs det ett svenskt FBI?

Debattens panel bestod av justitieutskottets ordförande Thomas Bodström, tf rikspolischef Bengt Svensson, moderata ledamot i justitieutskottet Ulrika Karlsson samt professor i allmän kriminologi Jerzy Sarnecki. Moderator Gustav Fridolin inledde debatten med att ge ICJ en eloge för att ordna detta samtal samt notera att panelens friska blandning bådade gott för en konstruktiv debatt.

Att döma av de inledande anförandena tycktes det, till en början, som om konsensus rådde kring den aktuella problembilden. Den grova organiserade brottsligheten beskrevs som ett stort bekymmer och rent av ett fenomen som hotar själva rättssamhället. Såväl Bengt Svensson som Thomas Bodström efterfrågade organisatoriska förändringar inom polisen för att tydliggöra ansvarsfördelningen och effektivisera bekämpningen av brottsligheten. Detta, menade de, skulle även avlägsna den spänning som idag finns mellan Rikskriminalen och länspolisen. Ulrika Karlsson propagerade för större samordning mellan

olika myndigheter, i enlighet med Alliansens linje, och påpekade att det inte finns tid att rita om myndighetskartor.

Om panelen så långt varit relativt eniga gav Jerzy Sarnecki emellertid debatten en skjuts framåt genom att säga att visserligen var detta allvarligt men vi får inte "låta oss bli tokiga". Han ställde sig tveksam till användningen av begreppet grov organiserad brottslighet och använde istället "smågangsters" för att beskriva de som bedriver denna "desorganiserade" brottslighet. Problembilden som målas fram handlar främst om journalister som jagar stories och politiker som jagar arenor, enligt Sarnecki.

Vilka åtgärder föreslogs då utifrån den uppfattade problembilden? Ja, det kunde snabbt konstateras att ett svenskt FBI i strikt mening inte var av intresse för någon av deltagarna. Ulrika Karlsson gav uttryck för att detta kunde leda till problem om dubbelkommandon och betonade vid flertalet tillfällen att lösningen ligger i just nationell samordning mellan myndigheter. Hon lyfte även fram regeringens löfte om 10 000 nya poliser fram till 2010 som en del av processen att synliggöra polisens verksamhet. Thomas Bodström var öppen för en centralisering men ville inte spräcka den nuvarande myndigheten. En ordentlig, fast struktur såg han som lösningen på eventuella revirkonflikter. Jerzy Sarnecki betonade vikten av en långvarig kriminalpolitik som inte låter sig skrämmas.

Störst intresse torde det dock varit kring vad Bengt Svensson hade att säga i frågan då han omnämns som kandidat till posten som Rikspolischef. Han fastslog att ett tydligt beslutsmandat var viktigast, men menade att det inte spelar någon roll om Stockholm eller Rikskriminalen får resurserna vid den nödvändiga omorganiseringen. Äntligen vågade Bengt Svensson ta bladet från munnen, skrev Maria Abrahamsson i ledarbloggen den 26 mars där han även i en efterföljande intervju ytterligare tydliggjorde hur detta bör genomföras. Han menade att det var Rikspolisstyrelsens Operativa råd som skulle få nationellt beslutsmandat att sätta in en specialutbildad polisiär enhet vid viss typ av brottslighet.

Oavsett om det är media som målar fan på väggen eller om det verkligen finns en grov organiserad brottslighet i Sverige, tycks det råda en samstämmighet om att när brottsligheten förändras måste polisen också göra det. "Ett svenskt FBI" är dock inte en benämning som vill användas oavsett vilka förändringar som avses. Kanske ges svaret på vad som kommer att ske inom polisväsendet samtidigt som det offentliggörs vem som tillträder till tjänsten som Rikspolischef.

Åsa Borssén
Studentsektionen i Stockholm

Håll utkik på hemsidan!

På hemsidan finns mer information om kommande debatter och deltagare etc.

Tvångsomhändertagande av barn i Sverige: En häxprocess?!

Nu behöver man ju inte gå över ån efter vatten för att finna kränkningar av mänskliga rättigheter. Kränkningar finns redan på den här sidan! Europeiska konventionen för de mänskliga fri- och rättigheterna (EKMR) är som alltid rättesnöret. Låt vara att kränkningarna med avseende på den enskildes fysiska person självklart är mindre allvarliga här i landet än t.ex. i Kina eller i något afrikanskt land. Dessa omständigheter medför inte att faran kan blåsas över för svensk del. Tvärtom finns det ännu rättsområden där den grundläggande rättssäkerheten för den enskilde individen uppvisar synnerligen besvärande brister till både form och innehåll. Tvångsomhändertaganden av barn enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och särskilt omedelbara tvångsomhändertagande utgör ett sådant område. Enligt socialstyrelsens statistik för 2006 företogs det 1.941 omedelbara tvångsomhändertaganden. Orsaken var i 981 fall bristande hemmiljö, 808 fall avsåg den unges beteenden och 171 fall en kombination av dessa två tidigare orsaker.

Grundläggande rättsregler

Tvångsomhändertagande av barn eller anhållande/häktning av en person för misstänkta brott utgör ett ingripande i den personliga friheten och säkerheten (artikel 5(1) EKMR). Artikel 6 räknar upp de fall, då ingrepp får göras enligt en process som föreskrivs i lag. Denna process måste dock uppfylla vissa givna rättssäkerhetskrav, dvs. att lagar som reglerar omhändertaganden i olika former måste innehålla betryggande rättssäkerhetsgarantier för den enskilde individen. Tvångsomhändertagande av barn nämns i artikel 5(1)(d). Det är alltså lagligt att tvångsomhänderta barn för vederbörandes uppfosturan. När tvångsomhändertaganden sker, så är åtgärden också ett ingrepp i föräldrarnas och barnets rätt enligt artikel 8. Ingreppen måste uppfylla villkoren i artikel 8(2) för att vara rättsenliga. I målet *Olsson mot Sverige* uttalade sig Strasbourgdomstolen om rekvisitet "nödvändigt i ett demokratiskt samhälle". Den undersökte då, om de skäl som anförts hade varit tillräckliga och relevanta för omhändertagandet; det var inte tillräckliga skäl att barnet fick det bättre hos fosterföräldrarna än hos de egna föräldrarna. Se här även målet *Margareta och Roger Andersson mot Sverige* om artikel 8(2). Det har alltså varit fråga om att barn tvångsomhändertagits på otillräckliga eller irrelevanta grunder. Här ligger alltså det grova felet ur materiell synpunkt för svensk del.

Rättsskyddet för enskilda enligt EKMR är mycket starkt utvecklat beträffande alla ingrepp i den personliga fri- och säkerheten. Den som felaktigt har omhändertagits har rätt till skadestånd enligt

artikel 5(4). Förklaringen till de mycket starka rättssäkerhetsmekanismerna går tillbaka på den historiska verklighet, som fanns i främst Nazi-Tyskland. Enskilda kunde då gripas av polis när som helst och bortföras utan laga rättegång och dom och utan att få veta vad de anklagades för eller få försvara sig. Icke desto mindre påminner omedelbart tvångsomhändertagande av barn i Sverige i många avseenden om det tyska tillståndet. Socialtjänstemän och polis kan slå till utan förvarning och ofta utan förklaring och på anmärkningsvärt tvivelaktiga grunder. Både själva processen och de materiella grunderna för ingripanden är alltför godtyckliga enligt LVU. Det finns därför påtagliga brister i den svenska ordningen.

EKMR tillhandhåller även skydd i processuellt hänseende (artikel 6). Artikel 6 anger vad som utgör en domstol i konventionens mening och tillhandhåller grundläggande processuella regler vid domstolen. Dessa regler omfattar även förvaltningsmyndigheter. Sverige är känt i Strasbourg för att regelbundet kränka artikel 6(1), förutom att tvångsomhändertaganden av barn också är kända där. Regeringsformen (RF 1:9) är viktig här, nämligen på så sätt att det offentliga skall "beakta *allas likhet*" inför lagen samt iakttaga *saklighet* och *opartiskhet*". Socialförvaltningarnas utredningar är alltför ofta bristfälliga och kränker regeringsformen, eftersom de är både partiska och osakliga; man koncentrerar sig mest på det som är negativt. Skrivförmågan för att åstadkomma en utredning framstår ofta som något svag. Förvaltningslagen innehåller regler i EKMR:s anda såsom 16, 17 och 20§§. Även dessa grundläggande regler åsidosätts alltför ofta av socialförvaltningarna. Det är ganska uppenbart att åsidosättandet av förvaltningslagens regler i sig är ägnade att påverka både saklighet och opartiskhet.

EKMR är sedan 1995 införlivad med svensk rätt. Samtidigt tillkom RF 2:23, som stadgar att riksdagen inte får stifta lag som strider mot rikets folkrättsliga förpliktelser enligt EKMR. Dessa förpliktelser är mer vittgående än själva den införlivade konventionstexten, ty dessa innefattar även Strasbourgdomstolens praxis förutom folkrättsliga "hjälpregler" till konventionen. Konventionstexten kompletterar svensk rätt på alla nivåer (där den inte direkt eller inte alls har kommit till uttryck i svensk författning). Skulle det föreligga konflikt mellan konventionen i enlighet med RF 2:23 och en svensk lag, så har riksdagen uppenbarligen stiftat en förbjuden lag eller åtminstone bestämmelser, vilka således inte skall tillämpas. Något temporalt element finns inte här, dvs. att RF 2:23 träffar all lagstiftning oaktat när den utfärdats. Inte heller är uppenbarhetskriteriet i RF 11:14 tillämpligt i relationen lag/förordning och rikets folkrättsliga förpliktelser enligt RF 2:23.

Formella aspekter

Såvitt angår den formella ordningen för beslut om tvångsomhändertagande enligt LVU 6§, kan konstateras att den beslutande församlingen (socialnämnden) består av fritidspolitiker utan några större kunskaper om eller insikter i juridiken. Ledamöterna är alltså oftast helt prisgivna åt föredragande socialtjänsteman. Församlingen består alltså av politiker (låt vara valda), varför organet närmast för tankarna till en folkdomstol à la tidigt Sovjetunionen eller en medborgarnämnd. Organet kan enligt LVU tvångsomhändertar individer upp till 20 år utan att dessa enligt EKMR artikel 6 kommer i åtnjutande av det skydd som artikeln tillhandahåller. Till yttermera visso, så saknar socialtjänstemännen generellt sett juridisk utbildningen med åtföljande erfarenhet från rättstillämpningen. Många kommuner saknar också egna jurister, vilka skulle kunna bistå socialförvaltningen, även om det i större kommuner finns kommunjurister med en ställning som "in-house lawyers". Där kan olika kommunala förvaltningar rådfråga kommunjuristen. Omhändertagandeverksamheten i socialnämnden sköts alltså utan några formella krav på att jurister deltar i handläggningen. Endast lekmän (politiker som socialtjänstemän) står för verksamheten. I detta gungfly, i brist på rättsäkerhet och med personligt tyckande från socialtjänstemän jämte fritidspolitiker, hamnar alltför många människor i helt omöjliga situationer. Dessa lägen är mycket svåra att i efterhand rättsligt komma tillrätta med, även om rättsordningen ger formella möjligheter till motåtgärder vid både förvaltningsdomstolar och allmänna domstolar.

Enligt EKMR artikel 5 måste ingripanden i den enskildes personliga frihet och säkerhet ske enligt i lag föreskrivna regler. Enligt svensk lag måste ett formligt beslut fattas av socialnämnden eller i akuta lägen av dess ordförande. Ett skriftligt beslut av ordföranden före ett omedelbart ingripande måste till, som kan uppvisas för polis, om nu handräckning skulle bli erforderlig. Ibland tycks dock beslutsprocessen "slira" något, på så sätt att ordföranden underrättas muntligen om omhändertagandet av en tjänsteman, varefter själva beslutet förfärdigas. Det ankommer på polisen att försäkra sig om vid handräckning att ett formligt beslut föreligger. Finns inte ett sådant formligt beslut på förhand, så är ingripandet helt olagligt och berättigar den tvångsomhändertagne och anhöriga till skadestånd enligt EKMR. Det spelar alltså ingen roll enligt EKMR, om ingripandet varit felaktigt i materiellt eller i formellt hänseende för att rätten till skadestånd skall uppkomma.

Ett tvångsomhändertagande kan initieras antingen av en utredning enligt lag om Socialtjänst (1980:620), s.k. SoL-utredning, eller direkt genom ett omedelbart tvångsomhändertagande. Sekretessen är här mycket sträng, vilket i och för sig är förstäligt, men samtidigt omöjliggör denna en

granskning utifrån. Efteråt är det svårt att få klart för sig vad som egentligen har förevarit, både i sak och i formellt hänseende. Till en socialförvaltnings "arbetsmetoder" hör även att hota de människor, som den är satt att hjälpa, med tvångsomhändertagande av deras barn, om vederbörande inte efterkommer förvaltningens krav om lämplig "vård" eller "behandling". Sådana hot framgår ibland till och med från de handlingar som en förvaltning upprättar.

Lagtexten i 6§ LVU medger ett uttalat godtyckligt handlande från socialnämndens sida vid omedelbara tvångsomhändertaganden. Texten lyder:

"Socialnämnden får besluta att den som är under 20 år omedelbart skall omhändertas, om

1. det är *sannolikt* att den unge behöver beredas vård med stöd av denna lag, och
2. rättsens beslut om vård *inte kan avvaktas* med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras.

Om socialnämndens beslut om omhändertagande inte kan avvaktas, får nämndens ordförande ... besluta om omhändertagande."

Varje handfast indikation för tillämpningen, som skulle kunna fungera som rättskyddsmekanism, saknas i texten. Bedömningen faller helt på socialtjänstemännens egna preferenser och personliga tyckande om vad som är lämpligt enligt lagrummet. Sannolikhetsbedömningen har inte på något sätt preciserats i lagtexten, så att denna uttrycker något slag av materiella kriterier. Sannolikheten skall avgöras utifrån att någon "behöver vård enligt lagen" – ett ytterst obestämt begrepp. Intet sägs om proportionalitetsprincipen. Det räcker inte med att läsa förarbeten. Förvisso uppskattas sådana mycket i Sverige, men det har dock inte accepterats att lagstiftning sker medelst förarbeten, bl.a. då förutsägbarheten i rättsällämpningen inte kan säkerställas.

Inte heller anger lagtexten några kriterier för när rättsens beslut inte kan avvaktas. Intet sägs här heller om iakttagande av proportionalitet med avseende på ingripandet. Det är knappast de uppenbara fallen, som kommer i fokus, t.ex. när socialtjänstemän och polis hittar småbarn i knarkarkvartar eller i liknande situationer eller när det är fråga om uppenbar vanvård. De svåra fallen är helt annorlunda och hör till största delen hemma i en av de materiella grunderna till ingripanden enligt 3§ LVU, nämligen den om "något annat förhållande i hemmet", som ger upphov till "en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas". Endast fantasien hos en socialsekreterare sätter här gränsen för den sociala ingenjörskonsten! Det är här, som EKMR borde ringa som en alarmklocka för vederbörande tjänsteman och få denna att avstå från att handla. Det rör

sig om familjens rätt enligt artikel 8 men även i förening med artikel 9.

Rättsosäkerheten fullkomnas således genom att socialnämndens ordförande eller vice ordförande med eget beslut omedelbart kan tvångsomhänderta vilken person som helst upp till 20 år. Beslutsunderlaget kan i materiella avseenden te sig nästan hur som helst, förutsatt att beslutet är formellt klätt i de former och med de lokutioner som anges i LVU. Det är ytterst anmärkningsvärt att en politiker i en kommunal nämnd kan göra så med hjälp av polis utan att behöva hålla sig till alla de rättsskyddsmechanismer som gäller i straff- och processrätten.

Ett tvångsomhändertagande av ett barn är minst lika ingripande i den personliga fri- och säkerheten förutom intrånget i familjens rätt som att någon blir anhållen. När socialnämnden eller dess ordförande har beslutat om omedelbart tvångsomhändertagande, så skall beslutet underställas länsrätten inom en vecka räknat från den dagen då beslutet fattades. Länsrätten skall sedan fatta sitt beslut så snart det kan ske, dvs. om det inte finns synnerliga hinder, inom en vecka från den dag då beslutet och handlingarna kom in till rätten. Det kan alltså förflyta närmare 14 dagar eller mera innan rättens beslut föreligger. I straffprocessen gäller dock betydligt kortare tidsfrister, som att en anhållen har rätt att inom fyra dagar (oftast mycket kortare tid som 24 eller 48 timmar) få bli hörd av en domare, som genast kan släppa vederbörande fri eller låta häkta honom (artikel 5(3)). Rättsskyddet för barn och föräldrar är undermåligt i det initiala skeendet hos socialförvaltningen innan fallet slutligen avgörs av domstol. Även om det omedelbara omhändertagandet undanröjs i länsrätten, har ofta stor skada redan åstadkommit – ibland av irreparabel karaktär. Därför krävs det effektiva rätts säkerhetsmekanismer redan på det initiala stadiet hos socialförvaltningen. När således tillräckliga rättsskyddsmechanismer inte existerar hos socialförvaltning och socialnämnd, blir länsrättens roll än mer betydelsefull för att garantera ett visst mått av rätts säkerhet.

När ärendet kommit till länsrätten, kunde man förledas att tro att det vore fråga om "plain-sailing" under "lagarna och regeringsformen" med ett fullödigt iakttagande av artikel 6 i EKMR. Emellertid finns det även här en mängd underliga förhållanden. Partsförhållandena blir i länsrätten något märkliga. Socialförvaltningen, en myndighet som skall handla *ex officio*, intar ofta en attityd som vore förvaltningen part i målet och avsåg att "vinna" det till varje pris. Motparten blir endera eller båda föräldrarna eller till och med barnets särskilda ombud. Ibland kan förvaltningen tillsammans med den ena föräldern stå mot den andra föräldern och barnets ombud.

Även beviskrav och bevisbörda skiljer sig från straffprocessen. Bevisbördan är omkastad så att föräldrarna skall bevisa bortom allt tvivel att de är lämpliga föräldrar, dvs. i första hand att det *inte* är

som förvaltningen påstår. Här krävs det egentligen att föräldrarna gör en egen utredning, vilket knappast är det lättaste. Under sådana omständigheter föreligger inte *equality of arms*. Detta i ett läge, då länsrätten redan läst förvaltningens utredning och redan kan ha tagit ställning i sak. Det mest uppseendeväckande draget hos länsrätterna är deras uppenbara osjälvständighet. Oftast så är det så att dessa accepterar vad socialförvaltningen *påstår* utan en närmare kritisk granskning eller ifrågasättande av både omständigheterna och de formella beslutens riktighet. Några egentliga domskäl förekommer inte så ofta, då de få som finns mer eller mindre blott är kopierade från förvaltningens material för underställningen av beslutet om tvångsomhändertagandet. Enligt artikel 6(1) EKMR så måste en domstol göra det klart för parterna att denna har tagit ställning till deras yrkanden m.m., och det skall klart framgå varför parts argument inte kunde vinna gillande. Detta är synnerligen viktigt, när en dom kan överklagas. Här är det ju fråga om kammarrätten.

Många mål går vidare till kammarrätten, och enligt 40§ LVU får ett beslut från kammarrätten omedelbar verkan. Här förekommer det att socialförvaltningar inte omedelbart efterkommer kammarrättens dom utan till och med öppet obstruerar rättens beslut. Ibland återstår det endast att till slut gå vidare till Strasbourgdomstolen. Om klaganden där har fått "prövningstillstånd", brukar svenska staten genast skynda till, representerat av utrikesdepartementet, och erbjuda förlikning till ett modest belopp för liden skada.

Materiella aspekter

När det gäller de materiella kriterierna för ingripanden (2 och 3§§ LVU), vilka förlorar sig i 6§, lyder denna förre:

"Vård skall beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. Lag (2003:406)."

Även denna paragraf medger ett uppenbart och vidsträckt godtycke från socialförvaltningens sida, något som alltså inte kan accepteras ur EKMR:s synpunkt (artikel 8). Fysisk misshandel är knappast något som är svårt att fastställa; även otillbörligt utnyttjande hör till det som fysiskt kan iakttagas. Svårare kan det vara att etablera brister i omsorgen, om det inte är fråga om uppenbar vanvård. Psykisk misshandel låter sig dock inte fastställas så lätt. Bedömningarna görs här ofta av personal från socialförvaltningarna, där sådan personal inte har den kompetens som erfordras för att alls tillhandahålla psykiatriska utlåtanden, t.ex. en fritidspedagog eller socialsekreterare. Uttrycket "något annat förhållan-

de i hemmet” lämpar sig, som sagts ovan, särskilt väl för rent godtycke. De grunder som finns i 3§ torde dock vara mindre problematiska, då det där rör sig om missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller socialt nedbrytande beteende, t.ex. prostitution.

Några slutsatser

Det är inte acceptabelt i en rättsstat att politiker i socialnämnden eller en ensam sådan på föredragning av socialtjänstemän kan tvångsomhänderta alla personer från nyfödda spädbarn till dem som ännu inte fyllt 20 år. En anständig rättssäkerhetsnivå vid tvångsomhändertaganden av barn kräver en annan och bättre ordning. Hela processen vid socialförvaltningen saknar dessutom rättslig styrning, dels p.g.a. avsaknaden av lämpligt utbildad personal och brister i organisationen, dels p.g.a. den fluffigt vidlyftiga lagtexten i LVU. Den osjälvständiga roll som länsrätterna spelar är oförenlig med de krav som ställs på en domstol enligt artikel 6(1) EKMR. Tekniskt sett kan flera lösningar tänkas, men det viktigaste är att systemet snarast ändras radikalt. Här är det viktigt att skilja mellan akuta fall, då det gäller att rädda liv och alla andra, där samma brådskan inte råder. I de förra kan tänkas ett slags jourdomstol, och för de senare att socialförvaltningen får göra en framställan till länsrätten ungefär som åklagare gör till tingsrätten. Därutöver behöver socionomutbildningen tillföras ett kraftigt inslag av juridiska studier. Även en uppstramning på polisens sida är nödvändig, så att denna inte endast bereder sig tillträde till folks hem i kraft av uniformen vid samverkan med socialtjänstemän. Här gäller det att hålla på de föreskrivna formaliteterna enligt polislagen och polisförordningen, vilka syftar till att upprätthålla rättssäkerheten. Ett visst mått av självständighet från polisens sida krävs också, t.ex. vid verkställighet av beslut från en socialförvaltning.

Göran Lysén
Professor emeritus i folkrätt
Uppsala

Målstyrning och uppföljning av ICJ-S biståndsverksamhet – ett prioriterat arbete

Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen, (ICJ-S), har som övergripande vision ett statsamfund byggt på rättsstatens principer där mänskliga rättigheter respekteras och där var och en som drabbats av en kränkning har tillgång till ett effektivt rättsmedel. Som enskild organisation ger ICJ-S stöd och råd i projektform åt andra enskilda organisationer som vakar över övergrepp och andra kränkningar av individens rättigheter internationellt. Detta har ICJ-S gjort inom ramen för sin biståndsverksamhet i över 17 år. Samverkan i biståndsprojekt har skett med stöd av Sida. Biståndsverksamheten är en viktig del av ICJ-S profil där organisationen besitter unik kompetens och har ett nätverk bland rättsvårdande myndigheter och akademiska instituteter i Sverige och bland privatpraktiserande jurister.

Ett av ICJ-S främsta mål under 2007 har varit att tydliggöra för hur visionen för organisationens biståndsverksamhet ska se ut i framtiden. En diskussion påbörjades inom organisationen om behovet av att utarbeta en strategi för biståndsverksamhetens fortbestånd efter juni 2008, då ICJ-S ramavtal med Sida löper ut. Sida har under en längre tid uppmanat ICJ-S att successivt börja titta på alternativ finansiering för att kunna säkra ett mer långsiktigt arbete. Med anledning av detta beslöt ICJ-S styrelse i augusti 2007 att anta en ny biståndsstrategi, en verksamhetsplan juni 2007 – juni 2008, kriterier för referensgrupper samt riktlinjer för organisationsanalys just för att verksamhetens styrning i högre grad en tidigare skulle präglas av långsiktighet. I verksamhetsplanen framhålls explicit att ICJ-S under verksamhetsåret kommer att fortsätta arbetet med att förtydliga och utveckla existerande styrdokument för att stärka organisationens kapacitet att förverkliga långsiktiga visioner inom bland annat biståndsverksamheten. Detta har varit ett prioriterat arbete sedan juni 2007. En viktig satsning har varit rekryteringen av en organisationsutvecklare som inventerat organisationens förutsättningar för alternativ finansiering främst från privata givare samt en långsiktig och hållbar styrning. Organisationsutvecklaren har även arbetat med att utveckla hemsidan samt ICJ-S informations- och marknadsföringsarbete.

Av ICJ-S:s nya biståndsstrategi framgår att organisationen arbetar med rättsbistånd främst inom åtta områden. Dessa är följande

- tillgång till rättsväsendet,
- rättvisa rättegångar,
- skydd mot godtyckliga frihetsberövanden,
- MR/pilotprocesser,
- rättsväsendets organisation,

- kapacitetsutveckling inom rättsväsendet,
- utbildning i mänskliga rättigheter och
- konstitutionellt utvecklingsarbete.

Utformningen och genomförandet av ICJ-S rättsbiståndsprojekt sker med utgångspunkt i de lokala behoven. ICJ-S:s samarbetspartners kunskap och prioriteringar har stor betydelse för utformningen av och inriktningen på varje insats.

Den nya biståndsstrategin tydliggör även ansvarsfördelningen mellan styrelsen och kansliet. Styrelsen har det yttersta ansvaret för biståndsprogrammets genomförande, medan kansliet är biståndsverksamhetens verkställande organ. För varje program utser styrelsen en ansvarig på kansliet. I vissa fall kan även en extern programansvarig tillsättas.

Under hösten 2007 påbörjades arbetet med att revidera ICJ-S rutiner för biståndsadministration. Detta arbete slutfördes under början av år 2008. De nya rutinerna underlättar för styrning och uppföljning av verksamhetens operativa arbete samt minskar organisationens sårbarhet.

ICJ-S har vidare aktivt uppmanat MR-organisationer i utlandet att inkomma med projektförslag och har sedan hösten 2007 annonserat på hemsidan om detta. För att effektivisera detta arbete har ICJ-S arbetat fram ett ansökningsformulär för projektansökan som intresserade organisationer kan fylla i. Som ett led i arbetet har ICJ-S kansli utvecklat kriterier och rutiner för bedömning av inkomna projektförslag. Flera afrikanska organisationer har inkommit med intresseanmälningar. Dock har endast ett begränsat antal färdiga projekt ansökningar inkommit.

Det har varit en positiv utmaning att under den gångna verksamhetsperioden aktivt arbeta med att identifiera och utveckla verktyg för att renodla och kvalitetssäkra ICJ-S biståndsverksamhet. Denna insats kommer att underlätta för det långsiktiga arbetet med att hitta alternativ finansiering för biståndsverksamheten. Vidare har detta arbete underlättats av att Sida under våren beslutat att förlänga ICJ-S ramavtal till och med december 2008.

Med Sveriges nya biståndspolitik i tankarna, är en förbättrad styrning och uppföljning av ICJ-S biståndsverksamhet en viktig komponent för att små enskilda organisationer som ICJ-S, specialiserad på bland annat rättsbistånd, ska kunna fortsätta verka som en trovärdig aktör och samarbetspartner i internationellt utvecklingssamarbete framöver.

Eva Bergman Chinapah
Tf kanslichef

Avdelningens verksamhet i Ryssland

Den tredje och kanske sista fasen av Avdelningens verksamhet i Ryssland har just avslutats. Denna gång har vårt samarbete med den St Petersburgsbaserade ideella organisationen Citizens' Watch resulterat i att ett 40-tal domare och advokater verksamma i fredsdomstolarna i St Petersburg ökat sina kunskaper om principerna om ackusatorisk process och parternas lika ställning enligt artikel 6 Europakonventionen. Jurister som vill få råd och stöd i tillämpningen av dessa och andra av europakonventionens principer kan numera vända sig till ett nyinrättat rådgivningscenter som administreras av Citizens' Watch. Projektet har också resulterat i en handbok där tips om hur vanliga fallgrorpar under rättegångsprocessen kan undvikas. Därutöver innehåller handboken råd om hur en advokat ska gå tillväga för att inlämna ett klagomål till Europadomstolen och om var man hittar Europadomstolens domar.

Programmet utgör den tredje fasen i ett samarbetsprojekt med Citizens' Watch som avser att stärka genomförandet av artikel 6 Europakonventionen i Ryssland. Det första projektet som inleddes 2000 avsåg att ge principerna om en rättvis rättegång genomslag i tillämpningen av den nya straff- och processlag som trädde i kraft år 2002.

Historiskt tillämpades inte en fullgod ackusatorisk processordning i sovjetiska domstolar. I och med att Ryssland ratificerade Europakonventionen och andra internationella MR-konventioner inledde lagstiftaren en revidering av befintlig lagstiftning. Den nya straff- och processlagen uppfyller Europakonventionens krav. Trots detta kvarstår en rad problem i domstolarnas praktiska tillämpning av de principer som Europakonventionen uppställer.

Det handlingsmönster som utvecklats under tid har svårt att släppa sitt grepp om det ryska rättsväsendet. Lagstiftningen ger heller inte alltid tillräcklig praktisk vägledning. För att i praktiken få till stånd en tillfredsställande förändring krävs omfattande utbildningsinsatser. Produktionen av den video som togs fram under fas två av samarbetsprojektet med Citizens Watch ska ses i detta ljus. Genom ett inspelat rollspel illustreras hur en rättegång där principerna om en ackusatorisk process tillämpas ska genomföras. Videons upplaga är omfattande. Den har spritts till universitet runt om Ryssland.

Den just genomförda tredje fasen i samarbetet med Citizens' Watch fyller också ett utbildnings- och tränings syfte – denna gång med de lokala fredsdomstolar som etablerats i St Petersburgsområdet i fokus.

Fredsdomstolarna etablerades 2001. De är lokalt förankrade och har till uppgift att som första instans avgöra mindre allvarliga brottmål där maximistrafket är tre års fängelse eller 50 000 rubel i böter. Därutöver avgörs skilsmässomål, bodelningar och andra familjerättsliga mål, äganderättsmål omfattande högst 500 månaders minimilön, arbetsrättsliga tvister samt vissa administrativa mål i dessa domstolar.

Målgruppen för projektet är domare och advokater som verkar i fredsdomstolarna. Domarna är ofta mycket unga. De saknar kunskap om kopplingen mellan existerande lagstiftning och principerna i artikel 6 Europakonventionen. De känner sig främmande och alienerade i förhållande till Europakonventionen och Europarådet. Samtidigt har de inte verkat under den tidigare rättsordningen och är därför mer öppna för att ta till sig den nya ordningen.

Syftet med projektet är att öka kunskapen om de aktuella principerna hos aktörer verksamma i fredsdomstolar och därmed bidra till den enskildes möjligheter att få en reell tillgång till en rättvis rättegång. Kunskapsinhämtning och praktisk tillämpning av de studerade principerna har stått i fokus. Projektet ska resultera i att principerna om ackusatorisk process och parternas lika ställning får ett större genomslag i fredsdomstolarna i St Petersburgsområdet. Detta uppnås genom att de som direkt deltagit i projektet får kunskap om principerna och därmed kan tillämpa och kräva tillämpning av dem i den egna verksamheten. Därutöver har utbildningsmaterial tagits fram som kan tillämpas av i princip alla verksamma i denna miljö.

Projektet har löpt från januari 2007 till mars 2008. Ett inledande seminarium med en introduktion av principerna om ackusatorisk process och parternas lika ställning hölls i St Petersburg i februari 2007. Ett 40-tal domare och advokater deltog. I april 2007 ägde ett studiebesök rum i Stockholm. Besöket syftade till att ge deltagarna kunskap om hur olika moment som är centrala för ett effektivt genomförande av principerna om ackusatorisk process och parternas lika ställning tillämpas i det svenska rättsväsendet. Besök gjordes bl a på Svea Hovrätt, Länsrätten i Stockholm, Åklagarmyndigheten, JO och Advokatsamfundet. De ryska deltagarna tog starkt intryck av de svenska domarnas passivitet och parternas aktivitet. Intressanta diskussioner fördes om vad som kan göras för att närma sig detta beteende i fredsdomstolarna. Betydelsen av ändamålsenliga lokaler och domstolens möjlighet att se till att båda parter har tillgång till all dokumentation i målet framfördes. Saknar parterna kunskap om framförda ståndpunkter kan de inte förfoga över målet i önskvärd utsträckning.

I maj 2007 ägde ett ytterligare studiebesök rum i Strasbourg. Ett tiotal advokater och domare besökte Europarådet. Det främsta målet med vistelsen i Strasbourg var att följa en muntlig förhandling i Europadomstolen och lära sig hur en process i Europadomstolen förs. Därutöver besöktes parlamentet och en inblick gavs därmed i den politiska aspekten av Europarådets verksamhet. I juni 2007 hölls ett processspel i St Petersburg. Under detta fick deltagarna möjlighet att simulera medverkan i en process i Europadomstolen. Framstående ryska jurister agerade domare. Fallen rörde kränkningar av artikel 6 Europakonventionen. Rättegångspelen videoinspelades. Videon har spritts till olika lärosäten. Rättegångsspelet var mycket uppskattat. Ett ytterligare rättegångsspel hölls därför senare med ekonomiskt stöd från en annan finansär.

Under hösten 2007 förberedde Citizens' Watch inrättandet av ett rådgivningscenter och bibliotek. Bland annat finns handlingar för att väcka talan i Europadomstolen tillgängliga där. En bok som riktar sig till domare och advokater med råd om hur kränkningar av artikel 6 Europakonventionen undviks i arbetet i fredsdomstolarna publicerades vid utvärderingsseminariet som hölls i mars.

Projektet har väckt stort intresse. Ryska akademien i Moskva som bl a ansvarar för vidareutbildning av ryska domare kommer framöver att inkludera rättegångsspel och kurser om internationell rätt i sitt utbud efter inspiration från projektet. Ansvariga för fredsdomstolarna i St Petersburgsområdet utarbetar nya rutiner efter intryck från deltagande i projektet. Många deltagare påtalar den mycket centrala känsla av att ha närmat sig Europakonventionen – ett steg mot att bryta alienationen har tagits.

Petra Herzfeld Olsson
Programansvarig Rysslandsprogrammet

MR-dagarna 2007

Den 19 och 20 november 2007 anordnades MR-dagarna i Stockholm där årets tema var Krig och Fred.

Med MR-dagarna försöker frivilliga organisationer och myndigheter prägla det svenska samhället med respekten för mänskliga rättigheter. För att denna vision ska kunna förverkligas krävs det en genomgripande förändring av attityder, arbetssätt, lagar och regler och att ideella organisationer såväl som myndigheter och företag har mod att prioritera mänskliga rättigheter.

ICJ deltog under MR-dagarna genom bl.a. ett seminarium om MR situationen i Zimbabwe. Seminariet anordnades tillsammans med Svenska Kyrkan och var en redogörelse av George Kegoro, chef för ICJ-Kenya, om hans iakttagelser och erfarenheter från ett "fact-finding mission" till Zimbabwe gällande uppföljning av påstådda kränkningar av mänskliga rättigheter.

George Kegoro deltog i ett uppdrag initierad av ICJ till Zimbabwe som hade till syfte att undersöka fakta rörande våldet mot advokater i mars 2007 av polisen. Polisen hade fått i uppdrag att övervaka domarkåren såväl som chefsåklagarämbetet när dessa fullgjorde sin funktion som rättstillämpare. Domarkårens oberoende började systematiskt nedrustas för några år sedan då krigsveteraner invaderade Högsta domstolen när en dom som gick dessa emot presenterades. Regeringen har alltsedan denna händelse med hjälp av landreform programmet mutat domarkåren med gåvor i form av land som vita bönder med tvång avhysts från. Även det kapital som krävts för att utveckla och underhålla dessa landegendomar finansieras av regeringen. För att säkerställa domarkårens eviga beroende av regeringen har även möjligheten till billiga lån presenterats. Vid samtal med advokatkåren fick George Kegoro information om att domstolarna inte ens har resurser nog att köpa vanligt papper att skriva på, något som gör att advokater själva får medta skrivmaterial.

Att medlemmar ur rättsväsendet tar emot gåvor från regeringen aktualiserar en rad frågor; Att ta emot dyra gåvor som land strider mot alla principer rörande rättsväsendets oberoende; Hur kan domstolsväsendet självständigt döma i tvister som härleder från landreform programmet när domarna själva har insatser att skydda? Landreform programmet har hanterats på ett så korrupt och otydligt sätt och har därmed gynnat den politiska eliten i Zimbabwe. Frågan är hur domare som värderar domstolarnas oberoende högt kan komma att associeras med dessa skandalösa förmånstagare.

De från uppdraget härledda iakttagelserna rapporterade om den roll som den regeringsstyrda massmedia spelar i baktalandet av den juridiska professionen i Zimbabwe. Efter att ha bevakat massmedia i september 2007 rapporterade the Media Monitoring Project of Zimbabwe att den av regeringen kontrollerade massmedia totalt ignorerar nyheter rörande problem med kapaciteten hos Zimbabwe Electoral Commission att genomföra valet. Övriga frivilligorganisationer rapporterade om straffåtgärder för landsbygdsbefolkningen som lyssnade på externa och oberoende radiostationer.

Även den ekonomiska krisen i Zimbabwe har visat flera dimensioner. Försäljningen av petroleum sker numera på den informella marknaden. Detta har resulterat i en transport kris som framförallt är märkbar i Harare. Tillgången till mat, om pengar nu skulle finnas för att köpa mat, handlar om tur. De långa köer som blixtnsnabbt bildas försvinner lika snabbt som maten tar slut. Situationen är inte densamma på landsbygden som i de stora städerna, ty på landsbygden är hungersnöden ett faktum för många. Detta med anledning av fattigdomen och begränsad nederbörd. Regeringens har med anledning av detta infört pris och utbytes kontroller. Utbyteskontrollerna, som är konfiskatoriska till sin natur, inbjuder regeringen till stöld där enbart 1/3 av värdet i pengar ges.

George Kegero frågade sig vad som skulle hjälpa den rådande situationen i Zimbabwe. Han presenterade några förslag som kan vara steg i rätt riktning rörande Zimbabwes framtid;

- Genom att erbjuda Mugabe "a soft landing" kan han hjälpas till att övervinna sin personliga fruktan för konsekvenserna av att avgå.
- Investera i frivilliga organisationer på en kontinental nivå som tvingar afrikanska regeringar att intressera sig för Zimbabwe.
- Genom att på ett resonligt och formellt acceptabelt sätt stödja oppositionen, möjliggör man dess meningsfulla och viktiga roll i Zimbabwes politik.
- Ge stöd åt pressfriheten i Zimbabwe genom att förespråka att restituera förbjudna publikationer.
- Bedöma det humanitära behovet genom att förbereda ett internationellt stöd.
- Pressa de afrikanska regeringarna till att offentligt ta ställning i frågan om Zimbabwe och den rådande situationen.
- Stödja utvecklingen av afrikanska frivilliga organisationer engagerade i Zimbabwe.
- Pressa Sydafrika att spela en opartisk roll som medlare.

- Garantera att befolkningen i Zimbabwe är mer involverad i medlingsprocessen för att slutresultatet lättare ska kunna accepteras.

Vidare anförde George att iakttagelserna från uppdraget och den rådande situationen i Zimbabwe visar på ännu en afrikansk stat i kris. Vad som återstår är att det internationella samhället, tillsammans med dem afrikanska staterna, ställer sig frågan om vad som finns kvar att göra för att garantera att Zimbabwe hittar tillbaka till sitt forna jag, och hur man bäst kan undvika att andra afrikanska stater återgår till att vara i den situation som Zimbabwe befinner sig idag.

Sara Zamandegleh

Praktikant på Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen

Styrelsen

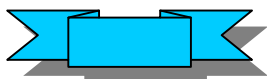
Styrelsen i Svenska Avdelningen består (före årsmötet den 24 april 2008) av följande personer:

Ordförande: **Caroline Szyber**, jur.kand

Vice ordförande: **Dehdari, Farzaneh**, jur.kand

Skattmästare: **Andreas Talle-Holmqvist**, jur.kand

Ledamöter: **Stellan Gärde**, förbundsjurist
Henrik Fieber, jur.kand
Pia Sassarsson Cameron, advokat
Malin Greenhill, jur.kand
Rebecca Stern, jur.doc
Emma Ovesdotter Degerfeldt, tingsfiskal
Thomas Främby, rådmän
Per Larsson, jur.kand
Tobias Ekbohm, jur.stud

Stöd ICJ-S arbete!

Alla jurister och juridikstuderande är välkomna att genom medlemskap stödja och delta i Avdelningens verksamhet.

Medlemsavgiften är 300 kr per år, 100 kr per år för studerande.

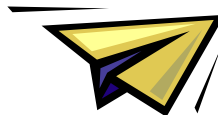
Pg 50 45 23-2 eller Bg 5093-8489

Redaktörer:

Eva Bergman Chinapah och Sara Zamandegleh
Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen
Kungsholmsgatan 10, 4 trp
112 27 Stockholm

Ansvarig utgivare:

Caroline Szyber
Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen
Kungsholmsgatan 10, 4 tr
112 27 Stockholm

Har du flyttat eller bytt mail adress?

Du glömmet väl inte att meddela din nya postadress eller mail adress till ICJ-S?

Använd postens flyttkort eller mejla till secretariat@icj-sweden.org

Vi finns på nätet!

www.icj-sweden.org

Debatter och seminarier annonseras alltid i förväg på hemsidan.

**Svenska Avdelningen av
Internationella Juristkommissionen**

**Kungsholmsgatan 10, 4 trp
112 27 Stockholm**

Telefon: 08-654 62 80

Fax: 08-654 62 85

E-post: secretariat@icj-sweden.org

Hemsida: www.icj-sweden.org

Avdelningen är en sammanslutning av jurister med uppgift att främja mänskliga rättigheter och tillämpningen av rättstatens principer. I detta syfte arbetar Avdelningen för rättssäkerheten i Sverige.

Avdelningen stödjer också ICJ's världsomspännande arbete.

Sedan 17 år tillbaka främjar Avdelningen respekten för mänskliga rättigheter på det internationella planet. Med medel från Sida stödjer Avdelningen MR-organisationer i olika delar av världen.

Vi finns på nätet!
www.icj-sweden.org